

Opetus poikkeustilanteessa

Opetuksen toteuttaminen poikkeustilanteissa

Lasten ja nuorten opetuksen toutuminen opetussisällön osalta laadukkaasti myöskin pitkittyneissä poikkeustilanteissa (yhteiskunnanlaajuiset poikkeustilanteet harvemmin ovat lyhytkestoisia) olisi sen takia tärkeää, että lapsuuden ja nuoruuden aikaisissa ihmisen kehitysvaiheissa ilmenee ns. herkkyykskausia, jolloin aivot poikkeuksellisen hyvin oppivat uusia asioita, mm. kolmiulotteisen mekaniikan hahmottaminen ja toisaalta vaikkapa kielet ja kartasto.

Ellei opetushenkilöstöä ole tarpeeksi, on mahdollista järjestää uuden oppimista esimerkiksi vertaisopetuksen avulla. Tässä menettelyssä on mm. sellainen synergiaetu, että oppilaat todennäköisesti osaavat keksiä mielenkkäämpiä (personoidumpia) harjoitustehtäviä toisilleen (tutkitusti esimerkiksi tytöt saavat parempia tuloksia matematiikasta kun harjoitustehtävät käsittelevät esimerkiksi hevosenhoitoa ja pojat kun esimerkiksi rakennustyökoneita) kuin satunnainen opettaja.

Voidaan esimerkiksi rytmittää lukukauden opetussisältö kahden tai useamman luokkaryhmän kesken lomittain opetuskokonaisuuksittain "oppikirjaluvuittain" tai jopa tunneittain (esimerkiksi historian opetus). Opetuskokonaisuudet voivat liittyä toisiinsa, mutta niiden ei soisi olevan progressiivisesti toisiaan täydentäviä osa-alueita, vaan erillisiä kokonaisuuksia/ulottuvuuksia.

Luokkaryhmä käsiteltyään, eli opiskeltuaan ja pistokokein tai välikokein tentittyään jonkin opetuskokonaisuuden ensin, esimerkiksi alle viikon "haudutusajan" jälkeen laatii siitä toiselle luokkaryhmälle opettamissuunnitelman harjoitustehtävineen. Tällöin tapahtuu mm. intensiivistä jäsentelyä haudutusaikana, kun oppilaat henkisesti valmistautuvat suunnitelman tekoon, mikä asioiden jäsentely ja kertaaminen jatkuu suunnitelmaa tehdessä.

Tällaisessa vertaisopetusjärjestelmässä tärkeää on että informaatio on paikkansapitävää eikä esimerkiksi ideologisesti väritynyttä. Tämä siitä syystä, että koska oppiminen tapahtuu intensiivisemmin, on järkevää pelkistää sitä ydinasioiden tajuamiseen oikeaoppisesti, jotta oppilaiden oppimistymäärä ei paisu yli pitkän aikavälin toleranssin/kapasiteetin. Siis vaikka käytännössä näyttäisikin siltä, että oppilaiden motivaatio sekä oppimiskapasiteetti olisi moninkertaistunut tavanomaiseen nähden, se saattaa tapahtua oppilaiden turnauskestävyydellä, mikä täytyy osata pitää hallinnassa, jotta se ei johtaisi työkyvyn romahtamisiin/aaltoiluun. Oikein toteutuessaan tällainen lomittainen vertaisoppimistyöskentely voi kuitenkin olla todella motivoivaa ja oppimisteholtaan hyvää aikaa oppilaille. Oikein omaksuttujen ydinasioiden päälle voi sitten syventyä/perehtyä haluamiinsa/valitsemiinsa "sivuseikkoihin" omin päin.

Vertaisoppiminen mahdollistaa myöskin etäopiskelut kukin kotonaan kätevästi, myöskin kotiopetusmuotoisissa pienryhmissä. Vertaisoppiminen on siksi realistista nykyaikana, koska melko luotettavan vertaisarvioiden informaation saatavuus esimerkiksi Wikipedian kautta poikkeuksellisen hyvä. Myöskin kirjastoista löytää materiaalia, mutta varsinkin nykyisin päällystämättömiä pehmeäkantisia tietolähteitä kirjastoissa on syytä varovasti kuljettaa ja käsitellä.

Mikäli oppilaat joutuvat olosuhteiden pakosta opiskelmaan yksin tai pienryhmissä itsenäisesti pitempiaikaisemmin, silloin on syytä aikatauluttaa oppiminen "lukujärjestyksen tapaan"

aikaikkunoihin: kellonajat, jona aikana jokin asia/aihe/oppi on käsiteltävä/opiskeltava ja jonka jälkeen sitä ei saa enää tehdä/siihen jäädä/palata vaikka haluaisi, vaan on pidettävä "välitunti". Näinä ajankohtina opettaja/taustaohjaaja voi esimerkiksi lähettää ryhmätekstarit kaikille. Tämän taustaohjaajan olisi oltava oikea aikuinen henkilö tai edes heitä vanhempi mentori/isonen, ei munakello, kännykkäohjelma tai robotti, ja koko koulunkäynnin ajan henkilökohtaisesti tavoitettavissa/valmiudessa huolehtimaan oppilaskuntansa hyvinvoinnista, motivaatiosta ja oppimisesta.